

**CURRICULUM MODIFICAT LA MATEMATICĂ ÎN CLASA a III a –
ABORDARE PRACTICĂ**

***RAILEAN NATALIA, învățător, Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri”, Bălți,
RUSOV VERONICA, asistent universitar,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova***

Abstract: *The aim of this article is to analyse curriculum modifie, how to plan a meaningful and individually adapted curriculum related to class curriculum as a means to realise the international principle of inclusive education*

Key words: *curriculum modified, individualization.*

Centrarea pe individualizarea procesului didactic, prin satisfacerea necesităților individuale de învățare ale fiecărui elev reprezintă o prioritate a învățământului actual. Este evidentă necesitatea, din perspectiva calității, de a promova schimbări structurale,

în conținut, în proiectarea, organizarea și realizarea procesului de predare-învățare-evaluare.

Autorii autohtoni menționează că în procesului educațional individualizat se aplică adaptările curriculare, care pot avea loc pe două căi:

- „prin aplicarea curriculumului general cu adaptări psihopedagogice, în materie de evaluare și ambientale;
- prin modificarea curriculumului general”. [1, p.230]

Conform **Conceptului privind individualizarea procesului educațional prin adaptări curriculare**, aprobat prin: Ordinul Ministerului Educației al Republicii Moldova nr. 671 din 01 august 2017 (în baza deciziilor Consiliului Național pentru Curriculum, Proces –verbal nr.14 din 06.07.2017), individualizarea prin adaptări curriculare (adaptări sau modificări) are la bază următoarele:

- „Fiecare copil învață și realizează progrese în dezvoltare în modul și ritmul propriu;
- Fiecare copil este participant activ al propriei dezvoltări, asumându-și responsabilități în procesul de achiziționare de competențe, experiențe, comportamente;
- Intervenția timpurie garantează progresul în dezvoltare, de aceea asistența individualizată trebuie inițiată cât mai devreme posibil;
- Adaptările curriculare (adaptări sau modificări) se realizează printr-un parteneriat socio-educațional constructiv (cadre didactice și nedidactice, părinți, comunitate)”. [3, p.11]

Individualizarea procesului educațional prin **modificări curriculare** presupune modificarea finalităților educaționale și/sau a conținuturilor din Curriculumul general și adaptarea tehnologiilor de predare-învățare-evaluare, în funcție de potențialul elevului. În acest sens elevul cu CES va realiza un **Curriculum modificat (CM)**”. [3, p.12]

Modificările curriculare pot fi realizate prin **simplificare, comasare sau excludere**.

Modificările curriculare *prin simplificare* vizează reducerea parțială a gradului de complexitate a finalităților și/sau conținuturilor.

Modificările curriculare *prin excludere* pot fi realizate la nivel de plan-cadru sau disciplină școlară.

La nivel de plan-cadru, elevul nu va studia una sau unele discipline școlare, exigențele studierii cărora nu sunt compatibile cu potențialul acestuia.

La nivel de disciplină școlară, modificările curriculare *prin excludere* presupun omiterea unor finalități, conținuturi, pe care elevul cu CES nu le poate accesa/achiziționa.

Modificările curriculare *prin comasare* pot fi realizate la nivel de plan-cadru sau de disciplină școlară. La nivel de plan-cadru modificările curriculare prin comasare se realizează prin integrarea a două sau mai multe discipline școlare”. [3, p.12]

Individualizarea procesului educațional prin modificări curriculare presupune modificarea finalităților educaționale și a conținuturilor din curriculumul general și adaptarea tehnologiilor de predare-învățare-evaluare, în funcție de potențialul elevului. În cazul dat, se va considera că elevul cu CES realizează un curriculumul modificat (CM). [3, p.232]

În conformitate cu prevederile normative în vigoare, pentru elevul cu CES s-a elaborat un plan educațional individualizat (PEI), parte componentă a pachetului de documente curriculare, instrument de organizare și realizare coordonată a procesului educațional pentru copilul CES.

Procesul de elaborare a curriculumului modificat a derulat cu consultarea documentelor, actelor normative care reglementează procesul educațional:

- Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal;
- Curriculumul național la disciplină;
- Standardele de eficiență a învățării la disciplină;
- Referențialul de evaluare a competențelor specifice;
- Planul educațional individualizat (PEI);
- Manualul.

V. Balan, L. Bortă, V. Botnari menționează că „proiectarea de lungă durată individualizată stă la baza elaborării curriculumului modificat și constituie un suport în realizarea proiectării pe unități de învățare sau a lecției”. [1, p.212] Autorii propun un șir de activități care cadrul didactic trebuie să le realizează în procesul de elaborare a proiectării de lungă durată:

- „determină unitățile de învățare;
- stabilește succesiunea unităților de învățare (ordinea unităților de învățare poate fi schimbată, păstrând logica internă);
- selectează competențele specifice pe unități de conținut, pentru elevii cu CES cărora le este recomandat CM: ia decizii privind simplificarea, comasarea, excluderea unor finalități (la necesitate); monitorizează distribuirea echitabilă a competențelor, elaborând o matrice a competențelor;
- selectează/modifică conținuturile adecvate competențelor specifice pentru copilul cu CES. La necesitate, unele conținuturi pot fi excluse, simplificate, comasate;
- alocă timpul necesar (ore-lecții) pentru fiecare unitate de învățare și conținuturile corespunzătoare (numărul de ore pentru evaluarea sumativă, analiza evaluării, dar și pentru individualizare);
- selectează/adaptează strategiile de predare-învățare-evaluare în funcție de clasă, de cerințele speciale ale elevilor, de finalități și conținuturi, pentru a asigura progresul în raport cu finalitățile planificate;
- selectează/adaptează strategiile/metodele de evaluare sumativă la fiecare unitate de învățare, în funcție de necesitățile elevului cu CES;
- identifică resursele necesare realizării finalităților stabilite;
- oferă servicii de consultanță elevului și părinților/altor reprezentanți legali în parcurgerea demersului educațional la disciplina de studiu;
- completează rubricile corespunzătoare din PEI.” [1, p.213]

Activitățile nominalizate au fost realizate și în suportul educațional al elevului X din clasa a III-a a LT „Vasile Alexandri” din mun. Bălți. Pentru a asigura respectarea principiului confidențialității vor fi prezentate doar date ce reflectă competențele elevului:

- **Dezvoltare fizică:** Dezvoltarea fizică corespunde vârstei (masa corporală, înălțimea). Se deplasează de sine stătător. Menține o postură corporală corectă. Își pasrează echilibrul în executarea sarcinilor motrice. Coordonează mișcările. Îndică partea dreaptă-stângă pe propriul corp. Lucrează cu mâna stângă. Taie cu foarfeca în linie. Împlică în activitate ambele mâini. Îi place să deseneze, să coloreze, să modeleze din plastilină.
- **Dezvoltarea abilităților de limbaj/comunicare:** Înțelege și îndeplinește sarcinile primite. Utilizează limbajul verbal și non-verbal pentru a comunica în scopuri diferite. Înțelege instrucțiuni verbale, legate de situația concretă. Susține

dialogul și păstrează contactul vizual în timpul discuției. Răspunde la întrebări prin fraze uzuale. Descrie tabloul prin propozițiile simple nedezvoltate (Bunica hrănește animale). Recită poeziile scurte. Numește cuvinte cu sens opus în bază de imagini. Manifestă interes pentru comunicare.

- **Dezvoltare cognitivă:** Sortează figurile după formă, culoarea, mărimea și le numește. Lucrează după un model concret. Se orientează în spațiu (stânga-dreapta, sus-jos). Citește în ritm lent. Transcrie. Efectuează operațiile de calcul în baza materialului concret. Exclue obiectul de prisos (variante simple), generalizează, motivează răspunsul. Folosește ajutorul pedagogului. A memorizat 5 cuvinte și 7 imagini din 10 propuse. Lucrează un timp îndelungat doar dacă este încurajat.
- **Comportament socio-emoțional/relaționare:** Cunoaște datele elementare despre propria identitate (numele prenumele, locul de trai). Povestește despre prieteni. Manifestă inițiativă în activități dar are dificultăți în a finaliza sarcina. Inițiază uneori acțiuni periculoase fără să țină cont de riscuri (cu focul). Stabilește ușor contactul cu semenii. În jocuri colective preferă să fie lider. Se supără dar supărarea îi trece repede. Manifestă activitate motorie exagerată. Îi plac jocurile mobile în aer liber.

În continuare este propus extrasul din curriculumul modificat pentru elevul X.

Competențele specifice disciplinei:

- Identificarea și utilizarea conceptelor matematice și a limbajului matematic în situații reale.
- Aplicarea operațiilor aritmetice și a proprietăților acestora în contexte variate.
- Rezolvarea și formularea de probleme, utilizând achizițiile matematice.
- Explorarea/investigarea unor situații-problemă reale, integrând achizițiile matematice.

Finalități educaționale	Conținuturi	Strategii/tehnologii didactice și de evaluare	Note privind rezultatele monitorizării
1.1. Identificarea, citirea și scrierea, numerelor naturale 0-20. 1.2. Compararea și ordonarea numerelor naturale 0-20. 1.3 Explorarea modalităților de compunere și de descompunere a numerilor în centrul 0-20 folosind adunarea și scăderea. 1.4 Aplicarea operațiilor de adunare, scădere și a proprietăților acestora pentru: compunerea și descompunerea numerelor; aflarea unor numere necunoscute în exerciții.	1. Numerele naturale 0-20 <ul style="list-style-type: none"> • Numerele naturale de la 0 până la 20. • Relații de comparație a numerelor naturale în centrul 0-20. • Probleme simple: de comparare prin scădere; de aflare a unui termen. Elemente noi de limbaj matematic: predecesor, succesor.	Numărarea cu startul, finalul și pasul dat, în ordinea precizată. Identificarea numerelor naturale în contexte uzuale. Compunerea numerelor și descompunerea lor, cu sprijin în obiecte, scheme, tabele, schimb de bani. Adunarea și scăderea numerelor. Localizarea, compararea, ordonarea numerelor în baza: scrierii zecimale; comparării pozițiilor în șirul numerelor naturale. Rezolvarea, problemelor, pornind de la: obiecte, imagini, numere date, operații aritmetice.	

<p>2.1. Efectuarea adunării și scăderii în centrul 0-100, fără și cu treceri peste ordin.</p> <p>2.2. Explicarea modului de calcul și a ordinii efectuării operațiilor în exerciții cu, 1-2 operații.</p> <p>2.3. Rezolvarea problemelor simple.</p>	<p>2. Adunarea și scăderea în centrul 0-100</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adunarea și scăderea numerelor naturale în centrul 0-100, fără și cu treceri peste ordin. • Exerciții cu două operații, fără paranteze. Probleme de adunare și scădere, rezolvabile prin 1 operații. 	<p>Adunarea și scăderea orală și scrierea etapelor de calcul. Calcul oral în lanț, cu efectuarea succesivă a operațiilor aritmetice. Estimarea prin comparare, fără efectuarea calculelor: a două sume, care se deosebesc printr-un termen; a două diferențe care se deosebesc prin scăzut sau prin scăzător.</p> <p>Continuarea unor succesiuni de numere asociate după o regulă simplă.</p> <p>Rezolvarea problemelor rezolvabile prin adunări, scăderi.</p>	
<p>3.1. Efectuarea operațiilor de înmulțire și împărțire în centrul 0-100.</p> <p>3.2. Explicarea modului de calcul și a ordinii efectuării operațiilor în exerciții cu două operații, fără paranteze.</p> <p>3.3. Rezolvarea problemelor simple.</p> <p>3.4. Investigarea unor situații-problemă din cotidian, care solicită aplicarea operațiilor și metodelor învățate.</p>	<p>3. Înmulțirea și împărțirea în centrul 0-100</p> <ul style="list-style-type: none"> • Înmulțirea și împărțirea exactă cu 10, numere formate din zeci întregi. Înmulțirea cu un număr de 0 cifră. Împărțirea unui număr de 2 cifre la un număr de 0 cifră. • Exerciții cu două operații, fără paranteze. Probleme, rezolvabile prin 1 operații învățate. 	<p>Înmulțirea orală și în scris, comentarea etapelor de calcul. Efectuarea împărțirii în baza folosirii tablei înmulțirii; verificarea prin probe. Împărțirea orală și în scris. Exerciții cu 1-2 operații învățate, fără paranteze. Calcul oral în lanț, cu efectuarea succesivă a operațiilor învățate.</p> <p>Estimarea prin comparare, fără efectuarea calculelor, a două expresii simple, care se deosebesc printr-un număr.</p> <p>Continuarea unor succesiuni de numere, asociate după o regulă simplă.</p> <p>Rezolvarea, problemelor cu 1 operații.</p>	
<p>4.1. Identificarea a formelor geometrice, indicate în conținuturi.</p> <p>4.2. Investigarea unor situații-problemă din cotidian, care presupun efectuarea a 1 operații aritmetice învățate asupra rezultatelor unor măsurători.</p>	<p>4. Elemente intuitive de geometrie și măsurări</p> <ul style="list-style-type: none"> • Figuri geometrice: punct, linie dreaptă, linie frântă, linie curbă, cerc, triunghi, pătrat, dreptunghi. • Unități de măsură: <ul style="list-style-type: none"> - pentru lungime: m; - pentru masă: kg; - pentru capacitate: l; - pentru timp: minutul, ora, ziua, săptămâna; luna, anul; - monedă: ban, leu. 	<p>Asocierea unor obiecte cu formele geometrice; identificarea elementelor formelor geometrice; desenarea figurilor geometrice.</p> <p>Măsurarea cu unități nestandard pentru a sesiza necesitatea unităților standard. Măsurarea cu instrumente și unități de măsură standard potrivite. Estimarea și compararea rezultatelor unor măsurători în baza percepției senzoriale. Transformări ale unităților de măsură pentru lungime, masă, timp în baza operațiilor</p>	

		aritmice învățate; schimb de bani. Rezolvarea problemelor simple, referitoare la mărimi și măsuri.	
--	--	---	--

Finalitățile educaționale au fost precizate în enunțuri care descriu ce competențe urmează să achiziționeze elevul la finele cursului respectiv. Toate finalitățile educaționale descriu rezultate măsurabile la finele unei anumite etape de învățare. Finalitățile au fost formulate clar, astfel încât părinții și, după caz, elevul să înțeleagă ce va fi în stare să cunoască și să facă la finele capitolului/semestrului/ anului de studii.

Conținuturile reflectă acele subiecte/teme care permit dezvoltarea competenței stipulate în rubric **Finalități educaționale**, prin anumite activități (strategii / tehnologii didactice) de învățare. Ele au fost selectate din curriculum general și au fost concepute în funcție de abilitățile și posibilitățile de învățare ale copilului.

Pentru fiecare finalitate formulată au fost indicate **strategiile/tehnologiile didactice** corespunzătoare.

Curriculumul modificat la Matematică s-a anexat la PEI (Anexa 1 la structura-model), fiind parte constituantă a PEI.

Curriculumului modificat elaborat a constituit suportul pentru **proiectarea curentă**, care s-a realizat prin proiectarea pe unități de învățare sau lecție. Pentru elevul cu CES, nu s-a elaborat un plan separat, dar s-a suplimentat proiectul pe unități de conținut sau cel zilnic cu specificări privind strategiile/activitățile individuale, de grup sau frontale în care acesta a fost implicat, materialele didactice care au fost utilizate.

Referințe bibliografice:

1. BALAN, Vera, BORTĂ, Liliana, BOTNARI, Valentina et al. *Educația incluzivă. Unitate de curs*. Chișinău: Tipografia «Bons Offices», 2017. 308 p. ISBN 978-9975-87-298-0.
2. EFTODI, A., GALBEN, S., BUDAN, M. et. al. *Planul educațional individualizat structura-model și ghidul de implementare*. Ediție revizuită și adaptată. Chișinău: Tipografia Centrală, 2017, 64 p. ISBN 978-9975-53-923-4.
3. EFTODI, A., CAZAC, A. et. al. *Concept privind individualizarea procesului educațional prin adaptări curriculare*. Aprobabil prin: Ordinul Ministerului Educației al Republicii Moldova nr. 671 din 01 august 2017 (în baza deciziilor Consiliului Național pentru Curriculum, Proces –verbal nr.14 din 06.07.2017) Disponibil:https://mecc.gov.md/sites/.../concept_individ_final_o.docx